

**Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Έκθεση de Larosière»
(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)**

(2009/C 318/11)

Rapporteur: **Mr NYBERG**

Στις 23 Μαρτίου 2009, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να εκπονήσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα την

«Έκθεση de Larosière.»

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Σεπτεμβρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Lars NYBERG.

Κατά τη 456η σύνοδο ολομέλειας, της 30ής Σεπτεμβρίου 2009 και 1^{ης} Οκτωβρίου 2009 (συνεδρίαση της 30ής Σεπτεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 152 ψήφους υπέρ, 37 κατά και 15 αποχές.

1. Περίληψη και συστάσεις

1.1 Η τρέχουσα χρηματοοικονομική κρίση έχει λάβει διαστάσεις, που δεν έχουν παρατηρηθεί σε καιρό ειρήνης από τη δεκαετία του '30. Ωστόσο, η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται αποκλειστικά στη χρηματοοικονομική κρίση και στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ώστε να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αυτή ήταν πράγματι η εντολή που εδόθη στην αποκαλούμενη «Ομάδα de Larosière» της οποίας την έκθεση εξετάζει η ΕΟΚΕ στην παρούσα γνωμοδότηση. Μια ένδειξη της σημασίας που έχουν τα θέματα αυτά βρίσκεται στο γεγονός ότι η Επιτροπή παρουσίασε ήδη πολλές προτάσεις, π.χ. για τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, για ορισμένες μορφές χρηματοοικονομικής δραστηριότητας και για τη χρηματοοικονομική εποπτεία, η οποία αποτέλεσε το κυριότερο θέμα προβληματισμού της εν λόγω ομάδας.

1.2 Η σημαντικότερη αιτία της κρίσης ήταν η υπερβολική ρευστότητα, πράγμα που σύμφωνα με την ομάδα de Larosière οφείλετο, εν μέρει, στην επεκτατική νομισματική πολιτική των ΗΠΑ και στις ανισορροπίες της παγκόσμιας οικονομίας, με τη σχέση Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας να αποτελεί το πιο εύγλωττο παράδειγμα. Μια άλλη πιθανή εξήγηση, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, βρίσκεται στο γεγονός ότι τα εισοδήματα δεν αποκτώνται πλέον από την εργασία αλλά από το κεφάλαιο. Η κατανομή των εισοδημάτων κατέστη πιο άνιση. Οι πιο πλούσιοι χρειάστηκε να επενδύσουν τα αυξημένα διαθέσιμά τους. Το γεγονός όμως ότι οι ευκαιρίες για επενδύσεις σε ακίνητα δεν αυξήθηκαν με τον ίδιο ρυθμό, είχε ως αποτέλεσμα την άνοδο των τιμών των κινητών αξιών. Η έκθεση de Larosière αναλύει μεν σε βάθος την χρηματοοικονομική «φούσκα», αλλά λόγω των επικείμενων πολιτικών αποφάσεων κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιηθεί περαιτέρω ανάλυση.

1.3 Γενικότερα, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις 31 συστάσεις που παρουσίασε η Ομάδα, προτίθεται όμως να διευρύνει την εξέταση και να προβεί σε συμπληρωματικές παρατηρήσεις και προσθήκες.

1.3.1 Η Ομάδα de Larosière προτείνει την αύξηση των απαιτήσεων όσον αφορά τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών, όταν η συγκυρία είναι ευνοϊκή, και τη μείωσή τους όταν είναι δυσχερής. Έχοντας υπόψη ότι, λόγω της ασταθούς συγκυρίας, η πραγματοποίηση οικο-

νομικών προβλέψεων είναι δύσκολη, η πρόταση αυτή μπορεί να εμπεριέχει κινδύνους. Συγχρόνως, το παράδειγμα της Ισπανίας δείχνει ότι ένα σύστημα με κυμαινόμενες απαιτήσεις όσον αφορά τα ίδια κεφάλαια μπορεί να είναι λειτουργικό. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να εξεταστεί πριν υιοθετηθεί, ιδίως όσον αφορά την επιλογή της κατάλληλης στιγμής για την εισαγωγή του.

1.3.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι υψηλότερες απαιτήσεις σε ίδια κεφάλαια και περισσότερη διαφάνεια στις συναλλαγές εκτός ισολογισμού είναι απολύτως απαραίτητες. Οι ισπανικές αρχές είχαν θεσπίσει τους πιο αυστηρούς κανόνες για τις συναλλαγές εκτός ισολογισμού και οι ισπανικές τράπεζες είναι εκείνες που επλήγησαν λιγότερο από την κρίση.

1.3.3 Οι όροι «εκτός ισολογισμού» και «φορείς ειδικού σκοπού» («special purpose vehicles») χρησιμοποιήθηκαν μερικές φορές καταχρηστικά. Περιουσιακά στοιχεία υψηλού κινδύνου αφαιρέθηκαν από τον ισολογισμό της τράπεζας, με σκοπό να αποφευχθούν, αφενός, η αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και, αφετέρου, η φορολογία. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι απαραίτητη η θέσπιση αυστηρότερων ρυθμίσεων.

1.3.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μετά την έκθεση de Larosière πρέπει να τεθεί ως βασική απαίτηση η σαφής παρουσίαση των επικινδυνών περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών. Αποδέχεται, επίσης, την ιδέα που διατυπώνεται στην έκθεση, σύμφωνα με την οποία οι τράπεζες και τα χρηματοδοτικά ιδρύματα οφείλουν πάντοτε να αναλαμβάνουν μέρος του κινδύνου όταν εκποιούν στοιχεία που περιέχουν κίνδυνο. Οι κίνδυνοι που συνδέονται με τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα πρέπει να είναι εμφανείς. Η διαφάνεια των χρηματοοικονομικών προϊόντων είναι απαραίτητη προκειμένου να αποκατασταθεί η αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισύρει πάλι την προσοχή στο παράδειγμα της Ισπανίας. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται τα νέα εργαλεία του χρηματοπιστωτικού τομέα εάν δεν ελεγχθούν πρώτα από νομισματική αρχή. Πρέπει να εξετασθεί το θέμα της καθιέρωσης τέτοιου είδους ελέγχων. Συνεπώς, πρέπει να αποφασισθεί εάν οι έλεγχοι αυτοί πρέπει να πραγματοποιούνται σε εθνικό επίπεδο ή εάν είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί ένα κοινό σύστημα ελέγχου για ολόκληρη την ΕΕ. Έχοντας υπόψη το διασυννοριακό χαρακτήρα της χρηματοοικονομικής δραστηριότητας, τα περισσότερα επιχειρήματα είναι υπέρ της καθιέρωσης ενός κοινού συστήματος.

1.3.5 Ο όρος «παράλληλο τραπεζικό σύστημα» υποδεικνύει διάφορες μορφές δανείων που δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο ρύθμισης. Οι νέες αυτές μορφές χρηματοδοτικής δραστηριότητας αναπτύχθηκαν χωρίς κανόνες, ακόμη και χωρίς καμία απαίτηση όσον αφορά τα αποθεματικά. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι είναι απαραίτητο να ρυθμισθούν και αυτές οι μορφές χρηματοδότησης. Επίσης, για τις εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, η έκθεση ζητεί την θέσπιση κοινών κανόνων, την καθιέρωση ορισμών των διαφόρων μορφών περιουσιακών στοιχείων και αυστηρότερο έλεγχο. Δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε απολύτως επ' αυτού.

1.3.6 Υψηλότερες απαιτήσεις στον τομέα της διοίκησης και του ελέγχου των τραπεζών αποτελούν αναπόφευκτη ανάγκη. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι προτεινόμενες λύσεις στην έκθεση de Larosière δεν τονίζουν αρκετά τον ρόλο των ελεγκτών. Ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου θα μπορούσε να περιορίσει τη διάχυση των επικινδυνών περιουσιακών στοιχείων. Η διεύθυνση ενός χρηματοοικονομικού οργανισμού πρέπει να μπορεί να εμπιστεύεται τους ελεγκτές όσον αφορά την αξιολόγηση των περιουσιακών στοιχείων. Ο ρόλος των ελεγκτών και τα συστήματα λογιστικής πρέπει να συμπληρωθούν στην αναθεώρηση της συμφωνίας της Βασιλείας II (περί κεφαλαιακής επάρκειας).

1.3.7 Η έκθεση υποβάλλει χρήσιμες συστάσεις όσον αφορά τα συστήματα πριμοδότησης. Τα συστήματα αυτά πρέπει να εκτινούνται σε πολλά χρόνια και να στηρίζονται σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, η δε επίδοση των πριμοδοτήσεων να μην είναι εκ των προτέρων εγγυημένη. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι απαραίτητη η μετάβαση από τη βραχυπρόθεσμη στη μακροπρόθεσμη προοπτική, όπου η πριμοδότηση δεν βασίζεται στην κερδοσκοπία. Προς τούτο, η ΕΟΚΕ στηρίζει την ιδέα της φορολόγησης των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, τα έσοδα της οποίας θα μπορούσε να διατεθούν για τη στήριξη της ανάπτυξης. Μια πρόσθετη απαίτηση που πρέπει να τεθεί είναι να μην βασίζονται τα συστήματα πριμοδότησης στη γενική ανάπτυξη, αλλά στο κατά πόσον η τράπεζα είχε επιδόσεις καλύτερες από τη γενική τάση. Επιπλέον, κρίνεται ευκαίριο να καθορισθεί ένα ανώτατο όριο για τις πριμοδοτήσεις προκειμένου να αποφευχθούν υπερβολές και απερισκεπτη ανάληψη κινδύνων. Στην αποκαλούμενη στρατηγική εξόδου από τη χρηματοοικονομική κρίση πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα τεράστια ποσά που χορηγήθηκαν στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα από τον δημόσιο προϋπολογισμό πρέπει να επιστραφούν, αντί να στραφούν προς νέα κέρδη και πριμοδοτήσεις.

1.4 Η εποπτεία της χρηματοοικονομικής αγοράς υπήρξε το κύριο θέμα της ομάδας de Larosière. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εποπτεία έχει θεμελιώδη σημασία για να εξασφαλισθεί ότι δεν θα υπάρξει νέα χρηματοοικονομική κρίση. Ωστόσο η εποπτεία χρειάζεται κανόνες και, για το λόγο αυτό, οι προτάσεις για την τροποποίηση και την ενίσχυση των κανόνων που περιλαμβάνονται στο πρώτο μέρος της έκθεσης μπορεί να θεωρηθούν εξίσου σημαντικές.

1.4.1 Η ομάδα de Larosière διαπιστώνει ότι είναι αναγκαίο ένα ευρωπαϊκό όργανο εποπτείας για το σύνολο του χρηματοοικονομικού συστήματος, που θα μπορεί να προειδοποιεί για τους οικονομικούς κινδύνους. Προτείνεται να ανατεθεί η ευθύνη αυτή στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ή στην Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Τα σχετικά καθήκοντα θα ανατεθούν σε ένα ειδικό συμβούλιο. Η διοικητική σύνδεση του συμβουλίου αυτού με την ΕΚΤ είναι λογική, επίσημα όμως η διεύθυνση της εποπτείας αυτής πρέπει να ανατεθεί στην ΕΣΚΤ. Τελικά, η εποπτεία πρέπει να ισχύει για το χρηματοοικονομικό σύστημα όλων των κρατών μελών και η διοίκηση του εν λόγω

νέου συμβουλίου/νέας διευθυντικής επιτροπής πρέπει να διορίζεται από την ΕΣΚΤ.

1.4.2 Η έκθεση προτείνει να αναπτυχθεί ένα νέο σύστημα μικρο-προληπτικής εποπτείας σε δύο στάδια, που να περιλαμβάνει χωριστές αρχές για την εποπτεία των τραπεζών, την εποπτεία των εταιρειών επενδύσεων και της αγοράς κινητών αξιών αντιστοίχως. Στο δεύτερο στάδιο θα θεσπισθούν κοινοί θεμελιώδεις κανόνες και θα εξαλειφθούν οι διαφορές εφαρμογής μεταξύ των κρατών μελών. Στο στάδιο αυτό, θα εναρμονισθούν και οι δυνατότητες επιβολής κυρώσεων. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι δεν υπάρχει λόγος να καθυστερήσουν οι εργασίες και συνεπώς επιδοκιμάζει τη σύσταση που διατυπώνει η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της να ληφθούν αμέσως μέτρα για την προετοιμασία ολόκληρου του συστήματος μικροπροληπτικής εποπτείας.

1.4.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μπορεί να αποδειχθεί δυσχερής η διοίκηση των οργάνων που θα αποτελούνται από εθνικές εποπτικές αρχές και θα αναλάβουν την εποπτεία τραπεζών που ασκούν διασυνοριακές δραστηριότητες, εάν δεν προωδηθεί, ταυτόχρονα, η απαραίτητη εναρμόνιση. Ειδήλλως, οι διαφορές των κανόνων που διέπουν τα εθνικά εποπτικά όργανα θα υποχρεώσουν, στην πράξη, τις τρεις νέες αρχές να αναλάβουν μέρος της εποπτείας.

1.4.4 Τα συμβούλια των τριών νέων αρχών δεν πρέπει να αποτελούνται μόνο από τραπεζίτες. Στα εν λόγω συμβούλια πρέπει να συμμετέχουν επαγγελματικές οργανώσεις, χρήστες των τραπεζικών υπηρεσιών και η ΕΟΚΕ, ως αντιπρόσωπος της κοινωνίας των πολιτών.

1.5 Σε παγκόσμιο επίπεδο, η έκθεση εφιστά την προσοχή στην ανάγκη ενίσχυσης της συμφωνίας της Βασιλείας II, των διεθνών λογιστικών κανόνων, της διεθνούς ρύθμισης των οργανισμών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας και των αγορών παραγώγων, καθώς και στην ανάγκη εισαγωγής τροποποιήσεων στους τρόπους διαχείρισης του χρηματοοικονομικού τομέα και ανάθεσης πιο σημαντικού ρόλου στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Η Ομάδα ζητά να εξαλειφθεί η δυνατότητα προσέλκυσης εταιρειών λόγω της χαλαρής νομοθεσίας του χρηματοπιστωτικού τομέα. Πολλές προτάσεις της Ομάδας εξετάστηκαν ήδη στη συνεδρίαση της G-20 στο Λονδίνο. Το Φόρουμ Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, που ιδρύθηκε το 1999 με σκοπό τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα σε παγκόσμιο επίπεδο, μετατράπηκε σε «Financial Stability Board» (Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας). Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι το όργανο αυτό θα είναι πιο διαφανές και θα διαθέτει αρκετούς πόρους και γνώσεις καθώς και την απαραίτητη εξουσία για ανάληψη δράσης. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη χορήγηση στο ΔΝΤ πρόσθετων πόρων. Ωστόσο, το επικρίνει για τις απαιτήσεις του που θέτουν σε αμφισβήτηση σημαντικές πτυχές του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου. Συνεπώς, είναι σημαντικό να παρουσιάζεται η ΕΕ ενωμένη στα πλαίσια του ΔΝΤ.

1.5.1 Στις συνομιλίες για τις χρηματοοικονομικές αγορές χρησιμοποιείται σήμερα ο όρος τεστ κοπώσεως (stress test), που αναφέρεται σε μια διαδικασία με την οποία εξετάζεται κατά πόσον το τραπεζικό σύστημα μιας χώρας θα μπορούσε να αντιμετωπίσει μια κρίση στην χρηματοοικονομική αγορά. Με βάση την παρούσα χρηματοπιστωτική κρίση, μπορεί κανείς εύκολα να αντιληφθεί το πόσο σημαντικά είναι τα τεστ αυτά. Συγχρόνως τίθεται το αποφασιστικής σημασίας ερώτημα, κατά πόσον τα αποτελέσματα πρέπει να δημοσιεύονται. Εάν το ΔΝΤ πραγματοποιήσει ένα τέτοιο τεστ και ανακοινώσει την αδυναμία του τραπεζικού συστήματος μιας χώρας να αντιμετωπίσει την κρίση, τότε μπορεί η κρίση να καταστεί πραγματικότητα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η χρηματοοικονομική κρίση έλαβε μια άνευ προηγουμένου έκταση σε καιρό ειρήνης. Η ύφεση της δεκαετίας του '30 συντελέστηκε σε μια εποχή που οι οικονομίες δεν ήταν τόσο ολοκληρωμένες όσο είναι σήμερα. Την εποχή εκείνη, η κρίση έπληξε κυρίως τις ΗΠΑ και την Ευρώπη. Σήμερα βρισκόμαστε ενώπιον μιας παγκόσμιας και πολύ σοβαρής κρίσης.

2.2 Αυτό που άρχισε ως χρηματοοικονομική κρίση εξελίχθηκε σε οικονομική κρίση με αποτέλεσμα την ύφεση σε μεγάλες περιοχές της υφής. Θα ακολουθήσει πιθανότατα κοινωνική κρίση που θα συνοδεύεται από υψηλό ποσοστό ανεργίας. Η έκταση της ανεργίας θα εξαρτηθεί από τη μορφή της πολιτικής που θα υιοθετηθεί για να αντιμετωπιστεί η κρίση αυτή. Ταυτόχρονα, προέκυψε πολιτική κρίση που προκάλεσε την πτώση κυβερνήσεων.

2.3 Πάντως, η παρούσα γνωμοδότηση έχει αποκλειστικά ως αντικείμενο τη χρηματοοικονομική κρίση και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ώστε να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Στα πλαίσια της γενικευμένης κρίσης, το αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι περιορισμένο. Δεν ασχολείται με την οικονομική κρίση, ούτε με τα μέτρα για την αντιμετώπιση της παρούσας χρηματοπιστωτικής κρίσης, όπως π.χ. τη διάθεση δημόσιων πόρων στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Αναφέρεται μόνο στο μέλλον και ειδικότερα στην εποπτεία του χρηματοοικονομικού τομέα.

2.4 Αυτή ήταν πράγματι η εντολή που δόθηκε στην «Ομάδα de Larosière», της οποίας την έκθεση εξετάζει η ΕΟΚΕ στην παρούσα γνωμοδότηση. Η Ομάδα de Larosière διευρυνε την εντολή που της ανατέθηκε, ούτως ώστε να σχηματίσει πλήρη εικόνα και να υποβάλει εμπειριστάσιμες προτάσεις.

2.5 Η σημερινή κρίση άρχισε στον χρηματοοικονομικό τομέα. Πριν ακόμη παραδώσει την έκθεσή της η Ομάδα de Larosière, η κρίση είχε λάβει τόσο σοβαρές διαστάσεις που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε σειρά προτάσεων για τροποποίηση της νομοθεσίας. Η σημαντικότερη είναι ίσως η πρόταση που αφορά τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Υπεβλήθη πρόταση οδηγίας με αντικείμενο συγκεκριμένες μορφές χρηματοοικονομικής δραστηριότητας. Η ανακοίνωση της 27ης Μαΐου αναφέρεται στο τμήμα της έκθεσης που πραγματεύεται την εποπτεία του χρηματοοικονομικού τομέα. Υπάρχουν μόνο 5 διαφορές μεταξύ της ανακοίνωσης και της έκθεσης de Larosière, σύμφωνα με το συνημμένο στο έγγραφο εργασίας παράρτημα I, της ανακοίνωσης. Οι διαφορές αυτές σχολιάζονται στα σημεία 6.2.4, 6.3.1 και 6.3.5. Η ΕΟΚΕ θα εκπονήσει χωριστή γνωμοδότηση για τις συγκεκριμένες νομοθετικές προτάσεις που θα υποβληθούν. Μολονότι η Επιτροπή στην ανακοίνωση αυτή δεν ασχολείται με τα λοιπά τμήματα της έκθεσης, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι αυτά είναι εξίσου σημαντικά για το μέλλον του χρηματοοικονομικού τομέα.

2.6 Η έκθεση de Larosière εκπονήθηκε από τραπεζίτες για τραπεζίτες και αυτοί που θα εξετάσουν την πρόταση είναι κυρίως τραπεζικοί εμπειρογνώμονες της Επιτροπής και των υπουργείων οικονομικών των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις 31 συστάσεις της έκθεσης, θα πρέπει όμως να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής τους. Δεν μπορεί να ανατεθεί η ευθύνη για την επίλυση των σημερινών προβλημάτων σε εκείνους που προκάλεσαν, στην ουσία, τη χρηματοοικονομική κρίση. Οι πελάτες των χρηματοπιστωτικών υπη-

ρεσιών είναι ιδιώτες και επιχειρήσεις που καταθέτουν τις αποταμιεύσεις τους και δανείζονται για να επενδύσουν. Η χρηματοοικονομική αγορά έχει ως στόχο την εξυπηρέτησή τους, δηλαδή την εξυπηρέτηση της κοινωνίας των πολιτών με τον καλύτερο τρόπο. Συνεπώς, υποστηρίζουμε γενικά την έκθεση, θα διατυπώσουμε όμως μερικές παρατηρήσεις και θα προτείνουμε ορισμένες προσθήκες.

3. Αιτίες της χρηματοπιστωτικής κρίσης

3.1 Η υπερβάλλουσα ρευστότητα του χρηματοοικονομικού τομέα δεν οδήγησε στη λήψη κανενός μέτρου εκ μέρους των κεντρικών τραπεζών. Ελήφθη μόνο υπόψη το επίπεδο των τιμών, το οποίο δεν δικαιολογούσε την αύξηση των επιτοκίων. Το φθινό ρευστό χρήμα προκάλεσε την αύξηση τιμών των κινητών αξιών. Είναι αναμφισβήτητο ότι η ρευστότητα ήταν πολύ υψηλή όταν άρχισε η κρίση και, λόγω της κρίσης, μειώθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αντίθετα, είναι δύσκολο να καθορίσει κανείς ποιά είναι το κατάλληλο επίπεδο ρευστότητας και προσφοράς χρήματος υπό κανονικές συνθήκες. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης να επισύρει την προσοχή στο δίλημμα της ταυτόχρονης χρησιμοποίησης του πληθωρισμού και κάποιου μέτρου για την προσφορά χρήματος ως δεικτών της νομισματικής πολιτικής. Μια πολύ μεγάλη προσφορά χρήματος θα οδηγήσει την κεντρική τράπεζα στην αύξηση των επιτοκίων. Εάν ο πληθωρισμός είναι συγχρόνως χαμηλός αυτό θα πρέπει, αντίθετα, να οδηγήσει στη μείωση των επιτοκίων. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι εάν χρησιμοποιείται η προσφορά χρήματος, ακόμη και σε παρόμοιες πολύπλοκες καταστάσεις τότε θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ενδεχόμενες συνέπειες στην πραγματική οικονομία.

3.2 Οι πολιτικές αποφάσεις υπέρ της απόκτησης κατοικίας ανεξάρτητα από την ικανότητα του αγοραστή να καταβάλει το σχετικό τίμημα, το χαμηλό κόστος δανεισμού και οι νέοι συνδυασμοί διάφορων αξιογράφων που δημιούργησαν οι τράπεζες οδήγησαν στην απόκρουση των δανείων υψηλού κινδύνου (subprimes). Αυτά τα αξιόγραφα εξαπλώθηκαν μέσω των παγκόσμιων χρηματοοικονομικών αγορών, δεδομένου ότι η ιδιωτική αποταμίευση στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2005-2006 ήταν αρνητική. Η ΕΟΚΕ διατύπωσε σχετικές παρατηρήσεις τον Ιούλιο του 2008 ⁽¹⁾. «Η πρόσφατη αμερικανική κρίση των στεγαστικών ενυπόθηκων δανείων υψηλού κινδύνου (subprime) κατέδειξε ότι η αστάθεια των τιμών από κοινού με πρακτικές στις οποίες δεν εκτιμήθηκε επαρκώς η φερεγγυότητα των πελατών σε περίπτωση μη πληρωμής των υπερβολικών επιτοκίων σε σχέση με την αξία του υπό εγγύηση ακινήτου, μπορεί να προκαλέσει οικονομικές κρίσεις ικανές να αποσταθεροποιήσουν ολόκληρο το σύστημα. Ενδείκνυται συνεπώς σε οποιαδήποτε κοινοτική παρέμβαση να λαμβάνεται υπόψη αυτή η εμπειρία...».

3.3 Συγχρόνως, οι ανισορροπίες του παγκόσμιου εμπορίου δημιούργησαν σημαντικά πλεονάσματα σε ορισμένες χώρες (κυρίως στην Κίνα), που χρησιμοποιήθηκαν για να αγοραστούν αμερικανικά κρατικά ομόλογα. Νέοι περίποκοι συνδυασμοί τίτλων (που περιλάμβαναν επικίνδυνα δάνεια) προσέφεραν υψηλές αποδόσεις και έτσι όλες οι χρηματοοικονομικές αγορές ήταν συνεχώς σε αναζήτηση υψηλότερων αποδόσεων. Οι επιπλέον τίτλοι μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως εγγύηση για νέα δάνεια, πράγμα που συνέβαλε στην αύξηση του όγκου των συναλλαγών, η οποία βασιζόταν σε πιο επικίνδυνους τίτλους. Αντίθετα, ένας από τους στόχους των νέων πολύπλοκων τίτλων ήταν η διάχυση του κινδύνου. Η αύξηση του όγκου των συναλλαγών στη χρηματοπιστωτική αγορά δημιούργησε, εκ πρώτης όψεως, συνεχώς σημαντικότερα κέρδη.

⁽¹⁾ E.E. C 27 της 3.2.2009, σελ. 18.

3.4 Μια ομολογία υψηλού κινδύνου με δικαίωμα πρώτης υποθήκης, που ήταν δύσκολο να πωληθεί στις τράπεζες, ενσωματωνόταν σε νέους τίτλους (τιτλοποίηση) και με το σύστημα αυτό μπορούσε να μεταβιβάζεται συνεχώς. Αυτό που έδωσε τέλος στην εν λόγω κατάσταση και πυροδότησε την κρίση ήταν το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του 2008 οι Ηνωμένες Πολιτείες εισήλθαν σε περίοδο ύφεσης με αύξηση της ανεργίας. Πολλοί ιδιοκτήτες κατοικιών δεν ήταν πλέον σε θέση να πληρώσουν τους τόκους τους. Οι τράπεζες υποχρεώθηκαν να απομειώσουν τα περιουσιακά στοιχεία τους και να διαθέσουν μέρος αυτών. Η αξία τους μειώθηκε περαιτέρω και η πτώση επιταχύνθηκε. Η εμπιστοσύνη κατέρρευσε.

3.5 Η έκθεση de Larosière αναφέρει πολλούς παράγοντες που συνέβαλαν στα γεγονότα αυτά:

- Όταν άρχισε η κρίση, η διεθνής νομοθεσία για την άσκηση τραπεζικής δραστηριότητας ρυθμιζόταν από τη συμφωνία «Βασιλεία Ι», η οποία ενθάρρυνε στην πράξη τη μέθοδο της μη εμφάνισης των κινδύνων στον ισολογισμό των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Αυτό διορθώθηκε μερικώς με τη συμφωνία «Βασιλεία ΙΙ».
- Σημειώνεται εκρηκτική αύξηση των νέων πολύπλοκων τίτλων, των οποίων η διαπραγμάτευση λαμβάνει χώρα στην ελεύθερη αγορά, όπου οι κίνδυνοι είναι αθέατοι.
- Η ρύθμιση της τραπεζικής δραστηριότητας βασίζεται στην αξιολόγηση του κινδύνου από τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας.
- Οι οργανισμοί αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας δίνουν στα στοιχεία ενεργητικού, που απεδείχθησαν σχεδόν χωρίς αξία, την ίδια αξιολόγηση με εκείνη των ομολόγων του Δημοσίου. Οι οργανισμοί αυτοί χρηματοδοτούνται από τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα τους τίτλους των οποίων αποτιμούν!
- Τα όργανα διεύθυνσης και διαχείρισης των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων δεν αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο που εγκυμονούν τα νέα σύνθετα και περίπλοκα προϊόντα.
- Η ρύθμιση και εποπτεία είναι ανεπαρκείς, δεν υπάρχει συντονισμός, ενώ ταυτόχρονα επικρατεί ισχυρός ανταγωνισμός μεταξύ των διαφόρων χρηματοοικονομικών κέντρων.

3.6 Η έκθεση de Larosière επικρίνει έμμεσα τις κεντρικές τράπεζες, διότι δεν έλαβαν μέτρα για να αναχαιτίσουν την υπερβολική αύξηση της ρευστότητας.

3.7 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί όμως να εμβαθύνει περισσότερο στην ανάλυση του θέματος. Η αύξηση της ρευστότητας οφειλόταν μερικώς στην ανισορροπία της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτό είναι πρόδηλο στη σχέση Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας: αφενός, εμπορικό πλεόνασμα στην Κίνα και αποταμίευση 30-40 % του εισοδήματος, ως πρόβλεψη σε περίπτωση ασθένειας και συνταξιοδότησης και, αφετέρου, εμπορικό έλλειμμα των Ηνωμένων Πολιτειών σε συνδυασμό με ανύπαρκτη αποταμίευση. Μια άλλη πιθανή εξήγηση η οποία δεν αναφέρεται στην έκθεση de Larosière είναι ότι τα εισοδήματα

δεν προέρχονται πλέον από την εργασία αλλά από το κεφάλαιο. Η κατανομή των εισοδημάτων καθίσταται πιο άνιση. Όχι μόνο η ΔΟΕ αλλά και ο ΟΟΣΑ ζητούν να τεθεί τέλος στην εν λόγω τάση.

3.8 Οι πιο πλούσιοι αναζητούν επενδυτικές ευκαιρίες για να τοποθετήσουν τα αυξημένα εισοδήματά τους. Επειδή όμως οι ευκαιρίες για επενδύσεις σε ακίνητα δεν είχαν αυξηθεί με τον ίδιο ρυθμό, αυξάνονται οι τιμές των κινητών αξιών. Οι αιτίες που προκάλεσαν τα σημερινά προβλήματα δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν με μια νέα ρύθμιση της χρηματοοικονομικής αγοράς διότι απαιτείται η λήψη πολιτικών αποφάσεων. Η έκθεση de Larosière προβαίνει σε εμπειριστατωμένη εξέταση της χρηματοοικονομικής «φούσκας», όμως πριν από τις επικείμενες πολιτικές αποφάσεις θα ήταν αναγκαία μια περαιτέρω ανάλυση.

3.9 Σε τελική ανάλυση, το χρηματοοικονομικό σενάριο που περιγράφηκε ενθάρρυνε τον πολλαπλασιασμό κερδοσκοπικών συναλλαγών που είχαν ελάχιστη αντιστοιχία με την εξέλιξη των μεγεθών της πραγματικής οικονομίας, χωρίς να υπάρχουν ως αντιστάθμισμα διεθνής μέσα οικονομικής και νομισματικής πολιτικής τα οποία θα μπορούσαν να αναχαιτίσουν την εξάπλωσή τους. Σε σχέση με αυτό το θέμα, τα χρηματοοικονομικά φόρουμ και οι διεθνείς οργανισμοί δεν έλαβαν υπόψη τη φωνή πολλών κοινωνικών κινημάτων που ζητούσαν επανειλημμένα τη λήψη ρυθμιστικών μέτρων, μεταξύ των οποίων πρέπει να επισημανθεί ιδίως ο φόρος Tobin.

4. Πολιτική και ρύθμιση

4.1 Σύμφωνα με την έκθεση, η κρίση οφείλεται στις αδυναμίες της αγοράς, στις παγκόσμιες ανισορροπίες, στην κακή ρύθμιση και στην ανεπαρκή εποπτεία. Όλα τα εν λόγω προβλήματα δεν μπορεί μεν να λυθούν με μια ρύθμιση, όμως μια καλή ρύθμιση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση. Στην έκθεση αναφέρεται μεν ότι πρέπει να αντιμετωπισθούν όλα τα προβλήματα, όμως είναι αμφισβητήσιμο το κατά πόσον η προτεινόμενη ρύθμιση είναι επαρκής. Επιπλέον, στην έκθεση εκφράζεται ο φόβος μήπως μια πιο εκτεταμένη ρύθμιση μειώσει τις χρηματοοικονομικές καινοτομίες. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι τα δάνεια υψηλού κινδύνου και η αποκαλούμενη τιτλοποίηση είναι ακριβώς χρηματοοικονομικές καινοτομίες. Η κατάχρηση ορισμένων από αυτά αποτελεί την αιτία για τα σημερινά χρηματοοικονομικά προβλήματα. Η ρύθμιση μπορεί ενίοτε και να ευνοεί τη χρηματοοικονομική καινοτομία, όπως συμβαίνει με τον SEPA (Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ).

4.2 Στην έκθεση προτείνεται ο καλύτερος συντονισμός μεταξύ κεντρικών τραπεζών και πολιτικών οργάνων που ρυθμίζουν τις χρηματοοικονομικές αγορές. Οι κεντρικές τράπεζες πρέπει να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στη μακροοικονομική εποπτεία με τη μορφή καλύτερου ελέγχου των χρηματοοικονομικών αγορών. Η πρόταση αυτή, καθώς και η απαίτηση να ασχοληθεί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο περισσότερο με τον έλεγχο, είναι απαραίτητες, σύμφωνα με την πρόταση της ΕΟΚΕ.

4.3 Στην έκθεση αναφέρεται ότι η δημόσια ρύθμιση και η αυτορρύθμιση του χρηματοοικονομικού τομέα πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται. Εφόσον ο εσωτερικός έλεγχος δεν λειτουργήσει, η αυτορρύθμιση πρέπει να επιτηρείται. Συνεπώς, αίρεται στην πραγματικότητα η διαχωριστική γραμμή μεταξύ πολιτικής ρύθμισης και αυτορρύθμισης.

4.4 Στην πράξη όμως δεν υπάρχουν καθόλου διαχωριστικές γραμμές. Μέσω των συμφωνιών Βασιλείας I και Βασιλείας II, τους κανόνες για τον χρηματοοικονομικό τομέα θεσπίζουν πράγματι οι ίδιες οι τράπεζες. Την ευθύνη για την τήρηση των κανόνων φέρουν οι τράπεζες και τα άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα ή το κράτος στην περίπτωση που οι κανόνες θεσπίζονται δια νόμου. (Η Βασιλεία II τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2008 στην ΕΕ, ενώ στις ΗΠΑ θα αρχίσει να ισχύει την 1η Απριλίου 2010). Στην έκθεση δεν λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι οργανωτικές αδυναμίες και η έλλειψη δημοκρατίας που συνοδεύουν την αυτορρύθμιση στη χρηματοοικονομική αγορά. Στην παγκοσμιοποιημένη αγορά πρέπει να τεθεί το βασικό ερώτημα: ασκούν άραγε επαρκή επιρροή τα πολιτικά όργανα;

5. Συστάσεις της ομάδας de Larosière

5.1 Τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών πρέπει να αυξηθούν σταδιακά. Εφόσον η τραπεζική κρίση έχει δημιουργήσει σήμερα μια κατάσταση έλλειψης πιστώσεων, η αύξηση των απαιτούμενων περιουσιακών στοιχείων πρέπει να πραγματοποιηθεί αργότερα. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η απαίτηση αυτή είναι αναγκαία προκειμένου να αποφευχθεί στο μέλλον η προσφυγή στο κοινό για την αύξηση των κεφαλαίων όταν η τράπεζα αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η ΕΕ πρέπει να καθορίσει τις απαιτήσεις όσον αφορά τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών.

5.2 Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις μεταβάλλονται ανάλογα με τις συγκυρίες. Η έκθεση θεωρεί ότι οι κεντρικές τράπεζες δεν πρέπει να προσέχουν μόνο τον πληθωρισμό αλλά και την εξέλιξη της χρηματαγοράς και της πιστωτικής αγοράς, γενικότερα. Εάν οι πιστώσεις αυξηθούν υπερβολικά, τότε θα πρέπει να αναμένεται να περιορίσουν τη νομισματική πολιτική. Προτείνεται να υιοθετηθεί η μέθοδος των υψηλών απαιτήσεων όσον αφορά τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών όταν η συγκυρία είναι καλή και χαμηλότερων απαιτήσεων όταν είναι δυσχερής. Έχοντας υπόψη ότι η πραγματοποίηση οικονομικών προβλέψεων είναι όντως δύσκολη, η πρόταση αυτή θα έπρεπε να θεωρηθεί ως ενέχουσα κινδύνους. Σε περίπτωση που αυξηθούν οι απαιτήσεις μετά από μια περίοδο ευνοϊκής συγκυρίας και πιστωτικής επέκτασης, η αύξηση αυτή μπορεί να επιδεινώσει την ύφεση λόγω της συγκυρίας, εάν οι καλές εποχές βαίνουν προς το τέλος τους. Συγχρόνως το παράδειγμα της Ισπανίας δείχνει ότι ένα σύστημα με κυμαινόμενες απαιτήσεις για κεφάλαια μπορεί να αποδειχθεί λειτουργικό. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να εξεταστεί πριν υιοθετηθεί, ιδίως λόγω των κινδύνων που ενέχει η επιλογή της κατάλληλης στιγμής για την εισαγωγή της.

5.3 Αυστηρότεροι κανόνες για τις συναλλαγές «εκτός ισολογισμού» με τη μορφή υψηλότερων απαιτήσεων για ίδια κεφάλαια και μεγαλύτερη διαφάνεια. Οι ισπανικές αρχές είχαν θεσπίσει αυστηρότερους κανόνες για τις συναλλαγές εκτός ισολογισμού και οι ισπανικές τράπεζες επλήγησαν λιγότερο από την κρίση.

5.3.1 Οι συναλλαγές που πραγματοποιούν οι τράπεζες εκτός ισολογισμού συνδυάζονται συχνά με μια από τις καινοτομίες της χρηματοοικονομικής αγοράς που αποκαλείται «φορείς ειδικού σκοπού» (special purpose vehicles). Στόχος τους είναι συχνά να αποκρύψουν από τον ισολογισμό της τράπεζας περιουσιακά στοιχεία υψηλού κινδύνου προκειμένου να μην διατρέξει κίνδυνο η τράπεζα. Ένας άλλος λόγος μπορεί να είναι η αποφυγή της φορολογίας.

Έχοντας υπόψη τις καταχρήσεις που κατέστησαν δυνατές χάρη σε αυτή την τεχνική, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι απαραίτητο να θεσπισθεί αυστηρότερη ρύθμιση, τόσο για τη μέθοδο «εκτός ισολογισμού», όσο και για τους «φορείς ειδικού σκοπού». Ο βασικός στόχος της ρύθμισης πρέπει να είναι να μη αποκρύπτεται καμία συναλλαγή, χάρη στις μεθόδους αυτές.

5.4 Τα στοιχεία υψηλού κινδύνου στο ενεργητικό των τραπεζών πρέπει να φαίνονται με σαφήνεια. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι αυτή πρέπει να είναι μια από τις βασικές απαιτήσεις όταν η Επιτροπή, στις εργασίες που θα πραγματοποιηθούν λόγω της έκθεσης, όπως ευελπιστούμε, θα προβλέψει μέτρα για την πραγματική διαφάνεια των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών.

5.4.1 Στην έκθεση εξετάζονται τα θέματα της τιτλοποίησης, της αγοράς παραγώγων, των επενδυτικών ταμείων και του «παράλληλου τραπεζικού συστήματος». Η ΕΟΚΕ κρίνει ευκαία μια συνολική λύση στα πλαίσια της οποίας οι διάφορες προτάσεις δεν θα οδηγήσουν σε συμβιβασμό όσον αφορά ορισμένα προβλήματα που κρύβουν τα αξιόγραφα υψηλού κινδύνου. Το «παράλληλο τραπεζικό σύστημα» συνίσταται σε διάφορες μορφές δανείων οι οποίες δεν αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης. Η έκθεση προτείνει τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας Βασιλείας II στον τομέα αυτό, καθώς και στα αμοιβαία κεφάλαια υψηλού κινδύνου, στις τράπεζες επενδύσεων, κ.λπ.. Όλα αυτά θεωρούνται αυτονόητα και πρέπει να αποφασισθούν αμέσως. Οι εν λόγω νέες μορφές χρηματοοικονομικής δραστηριότητας, συχνά στο περιθώριο του ίδιου του τραπεζικού συστήματος, κατόρθωσαν να αναπτυχθούν χωρίς να υπόκεινται σε καμία ρύθμιση και χωρίς να πρέπει να πληρούν καμία απαίτηση όσον αφορά τα αποθεματικά. Ακόμη και για τα επενδυτικά ταμεία, η έκθεση κρίνει ευκαία τη θέσπιση κοινών κανόνων, την καθιέρωση ορισμών όσον αφορά τις διάφορες μορφές περιουσιακών στοιχείων και την επιβολή αυστηρότερου ελέγχου. Και στην περίπτωση αυτή είναι εξίσου εύκολο να συμφωνήσει κανείς. Κρίνεται ευκαίο να διατηρούν πάντοτε οι τράπεζες και τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα μέρος του κινδύνου όταν εκποιούν περιουσιακά στοιχεία υψηλού κινδύνου.

5.5 Με τον τίτλο «Διαχειριστές Εναλλακτικών Επενδυτικών Ταμείων», η Επιτροπή παρουσίασε, στις 13 Μαΐου, πρόταση οδηγίας που καλύπτει πολλά από τα εν λόγω νέα μέσα. Η ΕΟΚΕ θα εκδώσει αργότερα σχετική γνωμοδότηση. Ήδη το 2006, η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση με θέμα την Πράσινη Βίβλο για τα επενδυτικά ταμεία (1).

5.6 Όσον αφορά τους λογιστικούς κανόνες, προτείνεται μεταξύ άλλων, όπως ο Οργανισμός Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΟΔΛΠ) εισάγει κανόνες που θα εφαρμόζονται στα νέα πολύπλοκα περιουσιακά στοιχεία. Η λογιστική μέθοδος που βασίζεται στην τρέχουσα τιμή της αγοράς επιδείνωσε σημαντικά την κρίση. Όταν η αξία των περιουσιακών στοιχείων κατέρρευσε, τα εν λόγω στοιχεία καταχωρήθηκαν με την αγοραία τιμή, δηλαδή σε κατώτερη αξία από την πραγματική τους. Σ' αυτή τη δύσκολη κατάσταση, η αξία των περιουσιακών στοιχείων υπέστη ακόμα μεγαλύτερες πιέσεις, κάτω από την πραγματική τους αξία. Ούτε η εναλλακτική μέθοδος-υπολογισμός των περιουσιακών στοιχείων στην τιμή αγοράς τους- μπορεί να εφαρμοσθεί σε μια τέτοια κατάσταση. Τέλος, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, το πεδίο αυτό είναι πρόσφορο για την εισαγωγή καινοτομιών.

(1) Ε.Ε. C 110, της 9.5.2006, σελ. 19

5.7 Αξίζει να θέσει κανείς το εξής ερώτημα: για ποιο λόγο να κυκλοφορούν από τράπεζα σε τράπεζα περιουσιακά στοιχεία με λανθάνοντες κινδύνους. Ίσως να χρειάζεται ένα «εκκαθάρισμα» των μέσων. Οι τραπεζίτες ομιλούν συχνά για τη σημασία των καινοτομιών στην χρηματοοικονομική αγορά. Μήπως η εν λόγω διαδικασία προχώρησε πολύ στον τομέα αυτόν; Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να εξετάσει τα μέσα που υπάρχουν, να προσδιορίσει την αξία τους, καθώς και τους κινδύνους που εγκυμονούν και να υποβάλει προτάσεις για ενδεχόμενη εκκαθάριση ή να ορίσει ποια μέσα θα συνεχίσουν να υπάρχουν. Δεν είναι δυνατόν να αναλάβει την ευθύνη αυτή μόνος του ο τραπεζικός τομέας. Η Επιτροπή πρέπει να θέσει τα θεμέλια για τις αποφάσεις που θα ληφθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών. Τα χρηματοοικονομικά προϊόντα δεν πρέπει να είναι, άνευ λόγου, υπερβολικά περίπλοκα. Οι κίνδυνοι που περιέχουν πρέπει να είναι εμφανείς. Η διαφάνεια των χρηματοοικονομικών προϊόντων είναι ίσως το σημαντικότερο στοιχείο για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στη χρηματοοικονομική αγορά.

5.7.1 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει πάλι την προσοχή στο παράδειγμα της Ισπανίας. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται νέα μέσα του χρηματοοικονομικού τομέα αν δεν ελεγχθούν πρώτα από νομισματική αρχή. Στην επισκόπησή της, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των μέσων που χρησιμοποιούνται στην Ισπανία και εκείνων που χρησιμοποιούνται στις άλλες χώρες της ΕΕ. Συγχρόνως, πρέπει να εξετασθεί η καθιέρωση ανάλογων ελέγχων και να αποφασισθεί εάν οι έλεγχοι αυτοί πρέπει να πραγματοποιούνται σε εθνικό επίπεδο ή εάν απαιτείται σύστημα κοινού ελέγχου. Έχοντας υπόψη τον διασυννοριακό χαρακτήρα της χρηματοοικονομικής δραστηριότητας, πρέπει μάλλον να εισαχθεί ένα κοινό σύστημα.

5.8 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση που υποβάλλεται στην έκθεση και αφορά τη διαχείριση των κινδύνων από τις τράπεζες: ότι, δηλαδή, η εργασία αυτή πρέπει να αποτελεί ανεξάρτητη λειτουργία, να απολαμβάνει υψηλής εκτίμησης στην εσωτερική ιεραρχία και να μην βασίζονται οι τράπεζες υπερβολικά στις αξιολογήσεις των κινδύνων που πραγματοποιούν οι εξωτερικοί οργανισμοί αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Βέβαια, η πρόταση για τη συγκρότηση τμήματος διαχείρισης κινδύνων, εντός του χρηματοοικονομικού ιδρύματος, μπορεί να υποστηριχθεί. Αυτό που έχει καθοριστική σημασία είναι να μην παραμείνουν κενό γράμμα οι συστάσεις στους τομείς αυτούς. Μέχρι ποιο σημείο μπορεί κανείς να ρυθμίσει την εσωτερική οργάνωση των χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων; Πιθανόν, αυτό που θα μπορούσε να γίνει στον εν λόγω τομέα είναι οι εποπτικές αρχές να επιβλέπουν την εσωτερική οργάνωση και να δημοσιεύουν τις επικρίσεις τους.

5.9 Με την επιδείνωση της κρίσης, πολλά κράτη μέλη ενίσχυσαν τις κοινοτικές απαιτήσεις όσον αφορά τις εγγυήσεις των τραπεζικών καταθέσεων. Η έκθεση ζητά την εναρμόνιση των κανόνων έτσι ώστε όλοι οι πελάτες των τραπεζών να απολαμβάνουν ίσης και επαρκούς προστασίας. Πρέπει μεν να βρεθεί μια λύση στο πρόβλημα των τραπεζικών υποκαταστημάτων σε άλλες χώρες, πώς όμως θα συγκεντρωθούν τα κεφάλαια για την εγγύηση των καταθέσεων; Η ΕΟΚΕ συμφωνεί και προτρέπει την Επιτροπή να υποβάλει ταχέως πρόταση για τους νέους κανόνες της ΕΕ που θα διέπουν τις τραπεζικές εγγυήσεις για τις καταθέσεις.

5.10 Αυστηρότερες απαιτήσεις αναφορικά με τη διεύθυνση και τον έλεγχο των τραπεζών. Υπό το φως των γεγονότων, η απαι-

τηση αυτή είναι αναγκαία. Και τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα διαθέτουν δεοντολογικούς κώδικες. Φαίνεται ωστόσο ότι, σε πολλές περιπτώσεις, οι κανόνες αυτοί ουδόλως επηρέασαν τη συμπεριφορά τους. Πάντως, είναι δύσκολο να υποβάλει κανείς συγκεκριμένες προτάσεις όταν πρόκειται για ατομικά προσόντα. Με νέους κανόνες και με την απόσυρση ορισμένων μέσων από τις αγορές, η διοίκηση των τραπεζών θα καταστεί ευκολότερη. Τα μέσα που αποβλέπουν στην απόκρυψη των κινδύνων καθιστούν πολύ δύσκολη τη διοίκηση μιας τράπεζας. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ δεν πιστεύει ότι οι λύσεις που προτείνονται από την Ομάδα de Larosière επισύρουν επαρκώς την προσοχή στον ρόλο των ελεγκτών. Με πραγματικό έλεγχο θα ήταν δυνατόν να περιορισθεί η εξάπλωση των επικίνδυνων στοιχείων του ενεργητικού. Η διοίκηση των χρηματοοικονομικών οργανισμών πρέπει να μπορεί να βασίζεται στον εσωτερικό έλεγχο όσον αφορά την αξιολόγηση των περιουσιακών στοιχείων. Ο ρόλος των ελεγκτών και οι λογιστικές μέθοδοι πρέπει να περιληφθούν στην αναθεώρηση της συμφωνίας «Βασιλεία II». Θα ήταν επίσης πολύ θετικό να επιτραπεί η συμμετοχή ορισμένων εξωτερικών ενδιαφερομένων (stakeholders) στην αξιολόγηση των πολιτικών και των μέσων των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, μέσω της σύστασης ειδικών επιτροπών.

5.10.1 Το σύστημα πριμοδοτήσεων που επιβραβεύει τις βραχυπρόθεσμες επικίνδυνες επενδύσεις αποτελεί σημαντική αιτία για τη συμπεριφορά της διοίκησης μιας τράπεζας. Στην έκθεση περιέχονται ορθές συστάσεις για το σύστημα πριμοδότησης, ότι πρέπει δηλαδή να εκτείνεται σε πολλά χρόνια, να βασίζεται σε πραγματικά αποτελέσματα και να μην είναι εκ των προτέρων εγγυημένο. Προς τούτο, η ΕΟΚΕ στηρίζει την ιδέα της φορολόγησης των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, τα έσοδα της οποίας θα μπορούσε να διατεθούν για τη στήριξη της ανάπτυξης. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι αναγκαία η μετάβαση από τον βραχυπρόθεσμο στον μακροπρόθεσμο ορίζοντα, όπου η πριμοδότηση δεν βασίζεται στην κερδοσκοπία. Μια πρόσθετη απαίτηση πρέπει να είναι να μην βασίζονται οι πριμοδοτήσεις στις γενικές εξελίξεις, αλλά στο κατά πόσον η απόδοση είναι καλύτερη σε σύγκριση με τη γενική τάση. Επιπλέον, κρίνεται ευκαίριο να καθορισθεί ένα ανώτατο όριο για τις πριμοδοτήσεις προκειμένου να αποφευχθούν οι υπερβολές και η απερισκεπτη ανάληψη κινδύνων.

5.11 Όσον αφορά τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, προτείνεται να ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών η χορήγηση άδειας στους εν λόγω οργανισμούς. Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού για τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση για την πρόταση αυτή και συνιστά την υιοθέτηση της εν λόγω πρότασης (1). Στην έκθεση αναφέρεται ότι πρέπει να εξεταστεί το θέμα της χρηματοδότησης των σχετικών οργανισμών. Για την ΕΟΚΕ, είναι ήδη σαφές ότι οι οργανισμοί αυτοί δεν μπορεί να χρηματοδοτούνται από τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα των οποίων αξιολογούν την πιστοληπτική ικανότητα.

6. Εποπτεία

6.1 Το κυρίως έργο της Ομάδας de Larosière ήταν η εποπτεία των χρηματοοικονομικών αγορών. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, η εποπτεία αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για να μην επαναληφθεί μια νέα χρηματοοικονομική κρίση. Όμως, η εποπτεία χρειάζεται κανόνες. Γι' αυτό, οι προτάσεις για την τροποποίηση και την ενίσχυση των κανόνων, στο πρώτο τμήμα της έκθεσης, μπορεί να θεωρηθούν εξίσου σημαντικές.

(1) Ε.Ε. C 227, της 17.11.2009 (ΕCO/243) – (Οργανισμοί αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας)

6.2 Ένα ευρωπαϊκό σύστημα μακροπροληπτικής εποπτείας

6.2.1 Στην έκθεση επικρίνεται η σημερινή εποπτεία διότι επικεντρώνεται σε κάθε χρηματοοικονομικό οργανισμό και προτείνεται να ενισχυθεί η εποπτεία στο σύνολο του χρηματοοικονομικού συστήματος. Προτείνεται να ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ή στην επιτροπή του Ευρωπαϊκού Συστήματος κεντρικών τραπεζών (ΕΣΚΤ). Σε περίπτωση που απαιτείται διασυνοριακή εποπτεία (για χρηματοοικονομικούς οργανισμούς με θυγατρικές σε άλλες χώρες) πρέπει να υπάρχει δυνατότητα υποχρεωτικής διαίτησης.

6.2.2 Η Ομάδα de Larosière αναφέρει ότι χρειάζεται να δοθεί επίσημη εξουσιοδότηση σε ένα ευρωπαϊκό όργανο εποπτείας για το σύνολο του χρηματοοικονομικού συστήματος, το οποίο θα μπορεί να κρούει τον κώδωνα του κινδύνου όταν παρουσιάζονται χρηματοοικονομικοί συστημικοί κίνδυνοι. Στα πλαίσια της ΕΚΤ και της επιτροπής του ΕΣΚΤ, πρέπει να συσταθεί ένα ειδικό ανεξάρτητο συμβούλιο (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικών Κινδύνων-European Systemic Risk Board) στο οποίο να ανατεθεί αυτή η αρμοδιότητα. Σε αυτό, εκτός από τις κεντρικές τράπεζες θα συμμετέχουν και οι τρεις αρχές που προτείνονται για την μακροπροληπτική εποπτεία. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι σήμερα είναι σχεδόν αδύνατο να είναι συγκεντρωμένες οι γνώσεις που χρειάζονται για τη μακροπροληπτική εποπτεία. Για την υποστήριξη του έργου του εν λόγω συμβουλίου, οι γνώσεις αυτές πρέπει να αποκτηθούν.

6.2.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις προσθήκες του Συμβουλίου ECOFIN και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην πρόταση ανακοίνωσης της Επιτροπής, της 27ης Μαΐου, όπου αναφέρεται ότι το γενικό συμβούλιο της ΕΚΤ θα συμμετέχει στην επιτροπή του ΕΣΚΤ με τα εθνικά όργανα εποπτείας ως παρατηρητές, προκειμένου να διαθέτει κάθε χώρα 1 ψήφο, και ότι ενδεχόμενες συστάσεις θα υποβάλλονται μέσω του Συμβουλίου ECOFIN. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πρότεινε, επίσης, να εκλεγεί ο πρόεδρος της επιτροπής του ΕΣΚΤ από το γενικό συμβούλιο της ΕΚΤ. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι αυτό είναι ευκαταίω εφόσον και τα 27 κράτη μέλη συμμετέχουν στο συμβούλιο αυτό. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνιστά όπως οι νέες Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές διαθέτουν και εποπτικές εξουσίες επί των οργανισμών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση αυτή, που αποτελεί εξέλιξη των συζητήσεων στα πλαίσια της πρότασης οδηγίας για τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, επιθυμεί όμως να τονίσει ότι μόνο μία από τις τρεις εν λόγω αρχές μπορεί να έχει την ευθύνη αυτή.

6.3 Ένα ευρωπαϊκό σύστημα μικροπροληπτικής εποπτείας

6.3.1 Για την καθημερινή εποπτεία προτείνεται να ενισχυθούν οι τρεις σημερινές επιτροπές, που είναι τώρα αρμόδιες για την εποπτεία των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών και των αγορών κινητών αξιών, και να αναβαθμιστούν σε αρχές. Επειδή οι ρυθμίσεις στους τρεις αυτούς τομείς είναι πολύ διαφορετικές, η συγχώνευσή τους σε μια αρχή δεν θεωρείται δυνατή.

6.3.2 Στις νέες αυτές αρχές προτείνεται να αντιπροσωπεύεται μόνο ο χρηματοοικονομικός τομέας. Όπως ήδη τονίστηκε, η

ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι χρηματοοικονομικές δραστηριότητες δεν ενδιαφέρουν μόνο όσους συμμετέχουν άμεσα σε αυτές. Υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να συμμετέχουν στις αρχές αυτές οι οργανώσεις των εργαζομένων, καθώς και οι πελάτες των υπηρεσιών που παρέχονται από τις τραπεζικές, τις ασφαλιστικές και τις επιχειρήσεις του τομέα των κινητών αξιών. Εδώ μπορεί να πραγματοποιηθεί μια σύγκριση με ό,τι προτείνεται από την κυβέρνηση Ομπάμα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Θα συσταθεί ένα ειδικό συμβούλιο για τους πελάτες των τραπεζών, το οποίο θα παρακολουθεί τις δραστηριότητές τους. Είναι σαφές, ότι η ΕΟΚΕ ως εκπρόσωπος της κοινωνίας των πολιτών, πρέπει να προσκληθεί να συμμετάσχει στις ως άνω αρχές.

6.3.3 Προτείνεται να ανατεθεί, μεταξύ άλλων, στις νέες αυτές αρχές να μελετήσουν τις διαφορές εφαρμογής μεταξύ των κρατών μελών των υπαρχόντων κανόνων της ΕΕ. Μια φυσική συνέπεια πρέπει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να είναι η υποβολή πρότασης από την Επιτροπή για την αναπροσαρμογή των κανόνων ώστε να αρθούν οι εν λόγω διαφορές.

6.3.4 Στην έκθεση αναφέρεται ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν αρμόδιες εποπτικές αρχές, οι οποίες να έχουν τη δυνατότητα προσφυγής σε αποτρεπτικές κυρώσεις. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει και να τονίσει επίσης το πόσον είναι σημαντικό να είναι οι αρχές αυτές ανεξάρτητες από τις τράπεζες και τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Η Επιτροπή καλείται να επεξεργασθεί νέους κανόνες για τον τομέα αυτό στην ΕΕ.

6.3.5 Η Ομάδα de Larosière κρίνει σκόπιμο να διασφαλίζεται η καθημερινή εποπτεία από τα εθνικά εποπτικά όργανα, ενώ οι εν λόγω τρεις νέες αρχές θα θεοπίσουν τα πρότυπα και θα συντονίζουν τις δραστηριότητες. Πρέπει να ελεγχθεί κατά πόσον οι εθνικές αρχές είναι πραγματικά ανεξάρτητες. Στην περίπτωση χρηματοοικονομικών οργανισμών που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε πολλές χώρες θα πρέπει να συσταθούν σώματα εποπτών από τις εθνικές εποπτικές αρχές. Με βάση τις εμπειρίες που αποκτήθηκαν μέχρι σήμερα, είναι απαραίτητο να προταθεί η υποχρέωση ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εθνικών οργάνων.

6.3.6 Στην έκθεση προτείνεται να αναπτυχθεί σε δύο στάδια ένα νέο σύστημα μικροπροληπτικής εποπτείας. Στο δεύτερο στάδιο θα καταρτισθούν κοινοί βασικοί κανόνες εποπτείας και θα αρθούν οι διαφορές κατά την εφαρμογή τους στο εθνικό επίπεδο. Στο στάδιο αυτό θα εναρμονιστούν επίσης και οι δυνατότητες επιβολής κυρώσεων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν υπάρχει λόγος να καθυστερήσει η διαδικασία αυτή και εκτιμά, συνεπώς, το γεγονός ότι η Επιτροπή προτείνει στην ανακοίνωσή της να ετοιμασθεί άμεσα ολόκληρο το σύστημα μικροπροληπτικής εποπτείας.

6.3.6.1 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, εάν δεν πραγματοποιηθεί συγχρόνως η αναγκαία εναρμόνιση, τότε πιθανόν να αποδειχθεί δύσκολη η διαχείριση των σωμάτων εποπτών που αποτελούνται από μέλη των εθνικών εποπτικών αρχών. Σημαντικές διαφορές των ισχυόντων κανόνων για τα εθνικά εποπτικά όργανα θα αναγκάσουν στην πράξη τις τρεις αυτές αρχές να αναλάβουν μέρος της εποπτείας των οργανισμών που ασκούν δραστηριότητες σε πολλές χώρες.

6.3.6.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα την πρόσκληση που απευθύνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην Επιτροπή να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε το Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας να αναλάβει ισχυρό συντονιστικό ρόλο μεταξύ των εποπτών σε καταστάσεις κρίσεων, τηρώντας συγχρόνως πλήρως τις αρμοδιότητες των εθνικών αρχών για τη διατήρηση της οικονομικής σταθερότητας και κατά τη διαχείριση κρίσεων σε συνάρτηση με δυνητικές δημοσιονομικές επιπτώσεις και με απόλυτο σεβασμό των αρμοδιοτήτων των κεντρικών τραπεζών, ειδικότερα για την παροχή έκτακτης βοήθειας υπό μορφή ρευστότητας.

7. Σε παγκόσμιο επίπεδο

7.1 Η Ομάδα de Larosière τονίζει ότι ακόμη και σε παγκόσμιο επίπεδο το διακύβευμα είναι η ρύθμιση του χρηματοοικονομικού τομέα, η εποπτεία και η διαχείριση των κρίσεων, και ότι αυτό που λείπει είναι ένα πλαίσιο παρέμβασης για τα ανωτέρω. Η ομάδα ζητά την ενίσχυση της συμφωνίας «Βασιλείας II» και των διεθνών λογιστικών κανόνων, την παγκόσμια ρύθμιση των οργανισμών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, τη μεταβολή των τρόπων διαχείρισης του χρηματοοικονομικού τομέα και την ενίσχυση του ρόλου του ΔΝΤ. Πρέπει να καταργηθούν οι δυνατότητες προσέλκυσης επιχειρήσεων χάρη στις αδυναμίες των κανόνων που διέπουν τον χρηματοοικονομικό τομέα. Τα σώματα τραπεζικών εποπτών είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τις τράπεζες που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε παγκόσμιο επίπεδο.

7.2 Μπορεί να αναμένει κανείς ότι είναι δύσκολο να πραγματοποιηθούν μεταβολές σε παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο, πολλές από τις προτάσεις της ομάδας υιοθετήθηκαν στη συνεδρίαση της G-20 στο Λονδίνο. Το Φόρουμ της χρηματοοικονομικής σταθερότητας, που συστάθηκε το 1999, μεταβλήθηκε σε «Συμβούλιο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας» (Financial Stability Board), το οποίο διευρύνθηκε σε όλες τις χώρες της G-20, την Ισπανία και την Επιτροπή της

ΕΕ, όπως διευρύνθηκε και ο τομέας αρμοδιοτήτων του και συνδέθηκε στενότερα με το ΔΝΤ. Οι μεταβολές αυτές ευθυγραμμίζονται απολύτως με τις συστάσεις της Ομάδας de Larosière. Το μέχρι σήμερα υπάρχον Φόρουμ δεν κατόρθωσε να ειδοποιήσει εγκαίρως για τους κινδύνους που διέτρεχε το χρηματοοικονομικό σύστημα κατά την παρούσα κρίση. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι οι αλλαγές θα καταστήσουν το όργανο αυτό πιο επιδεκτικό στον έλεγχο και ότι θα του παρασχεθούν περισσότεροι πόροι, γνώσεις και εξουσία για να προβαίνει σε παρεμβάσεις. Πρέπει επίσης να τονισθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των αποφάσεων που ελήφθησαν στο Λονδίνο αναμένουν την υλοποίησή τους.

7.3 Στις συζητήσεις για τις χρηματοοικονομικές αγορές χρησιμοποιείται ο όρος «stress test» (τεστ κοπώσεως) για το τραπεζικό σύστημα μιας χώρας- εξετάζεται, δηλαδή, κατά πόσο αυτό μπορεί να αντιμετωπίσει μια κρίση στην χρηματοοικονομική αγορά. Έχοντας υπόψη την παρούσα χρηματοοικονομική κρίση, μπορεί κανείς εύκολα να αντιληφθεί το πόσο σημαντικά μπορεί να είναι αυτά τα τεστ. Συγχρόνως, τίθεται το ερώτημα κατά πόσον τα αποτελέσματα πρέπει να δημοσιεύονται. Εάν το ΔΝΤ πραγματοποιήσει ένα τεστ και δημοσιεύσει ότι το τραπεζικό σύστημα μιας χώρας δεν θα είναι ικανό να αντιμετωπίσει μια κρίση, τότε η κρίση θα καταστεί πραγματικότητα. Πρέπει συνεπώς, τα εν λόγω τεστ να είναι όσο το δυνατόν πιο διαφανή ώστε να μπορέσουν να καταστούν σημαντικό μέσο εποπτείας του χρηματοοικονομικού συστήματος των χωρών.

7.4 Η πρόταση να χορηγηθούν περισσότεροι πόροι στο ΔΝΤ για να βοηθούν οι χώρες με έντονα προβλήματα υιοθετήθηκε και αυτή στο Λονδίνο. Η ΕΟΚΕ εκφράζει συνεπώς την ικανοποίησή της, επικρίνει όμως τις απαιτήσεις του ΔΝΤ, διότι θέτουν υπό αμφισβήτηση σημαντικά ζητήματα κοινωνικού χαρακτήρα καθώς και σημαντικές πτυχές του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου. Συνεπάγεται επομένως ότι έχει πρωταρχική σημασία να έχει η ΕΕ ενιαία στάση απέναντι στο ΔΝΤ.

Βρυξέλλες, 30 Σεπτεμβρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Προσαρτημα

Της Γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι κατωτέρω τροπολογίες συγκέντρωσαν μεν το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν όμως στην πορεία της συζήτησης (άρθρο 54.3 του Ε.Κ):

Σημείο 1.2

Να διαγραφεί μερικώς:

«Η σημαντικότερη αιτία της κρίσης ήταν η υπερβολική ρευστότητα, πράγμα που σύμφωνα με την ομάδα de Larosière οφείλετο, εν μέρει, στην επεκτατική νομισματική πολιτική των ΗΠΑ και στις ανισορροπίες της παγκόσμιας οικονομίας, με τη σχέση Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας να αποτελεί το πιο εύλωτο παράδειγμα. ~~Μια άλλη πιθανή εξήγηση, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, βρίσκεται στο γεγονός ότι τα εισοδήματα δεν αποκτώνται πλέον από την εργασία αλλά από το κεφάλαιο. Η κατανομή των εισοδημάτων κατέστη πιο άνιση. Οι πιο πλούσιοι χρειάστηκε να επενδύσουν τα αυξημένα διαθέσιμά τους. Το γεγονός όμως ότι οι ευκαιρίες για επενδύσεις σε ακίνητα δεν αυξήθηκαν με τον ίδιο ρυθμό, είχε ως αποτέλεσμα την άνοδο των τιμών των κινητών αξιών.~~ Η έκθεση de Larosière αναλύει μεν σε βάθος την χρηματοοικονομική “φούσκα”, αλλά λόγω των επικείμενων πολιτικών αποφάσεων κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιηθεί περαιτέρω ανάλυση.»

Αιτιολογία

Όπως αναφέρεται σε άλλο σημείο του τη γνώμη του εισηγητή, η οποία συμπίπτει με το σημείο που έδιξε η έκθεση de Larosière, οι αιτίες της κρίσης είναι πολλές και διάφορες, αλλά δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία ότι η αλλαγή κατανομής των εισοδημάτων είναι μία από αυτές. Κάτι τέτοιο δε διαφαίνεται από καμία μελέτη σχετικά με τα αίτια της κρίσης.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 68 Ψήφοι κατά: 121 Αποχές: 15

Σημείο 1.3.3

Να διαγραφεί τμήμα της δεύτερης πρότασης:

«Οι όροι “εκτός ισολογισμού” και “φορείς ειδικού σκοπού” (“special purpose vehicles”) χρησιμοποιήθηκαν μερικές φορές καταχρηστικά. Περιουσιακά στοιχεία υψηλού κινδύνου αφαιρέθηκαν από τον ισολογισμό της τράπεζας, με σκοπό να αποφευχθεί ~~ο αν-αφενός, η αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και, αφεντέρου, η φορολογία.~~ Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι απαραίτητη η θέσπιση αυστηρότερων ρυθμίσεων.»

Αιτιολογία

Η κύρια αιτία για τις δραστηριότητες «εκτός ισολογισμού», όπως ορθά επισημαίνει ο εισηγητής, είναι η αποφυγή της αύξησης των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι γίνεται και για λόγους φοροδιαφυγής, πράγμα το οποίο, εξάλλου, είναι πολύ δύσκολο ακόμα και αν είναι «εκτός ισολογισμού».

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 65 Ψήφοι κατά: 125 Αποχές: 12

Σημείο 1.4.4

Να διαγραφεί:

«Τα συμβούλια των νέων αρχών δεν πρέπει να αποτελούνται μόνο από τραπεζίτες. Στα εν λόγω συμβούλια πρέπει να συμμετέχουν επαγγελματικές οργανώσεις, χρήστες των τραπεζικών υπηρεσιών και η ΕΟΚΕ, ως αντιπρόσωπος της κοινωνίας των πολιτών.»

Αιτιολογία

Τα συμβούλια των αρχών αυτών δεν αποτελούνται μόνο από εκπροσώπους των τραπεζών, αλλά από εκπροσώπους των νομισματικών αρχών. Επίσης, δεν δικαιολογείται η ένταξη νέων μελών στις αρχές αυτές που θα δυσχεράνουν τη λειτουργία τους. Η σύσταση 12 της έκθεσης de Larosière αναφέρεται σαφώς στην ανεξαρτησία και τον επαγγελματισμό που πρέπει να χαρακτηρίζουν τους διαχειριστές των νέων αρχών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 60 Ψήφοι κατά: 132 Αποχές: 8